

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7.

Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

Posamezna številka stane 50 kron.

Posamezna številka stane 50 kron.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: K 400.—

Za Jugoslavijo

celoletno: 40 Din.

polletno: 20 „

četrtletno: 10 „

Leto II.

Dunaj, 23. avgusta 1922.

Št. 34.

Dragi slovenski kmetje!

Stojimo pred katastrofo: Gospodarska nesreča, ki jo je povzročila lanska in letošnja suša ter nesrečni podjed, je za naše Korošce, posebno v slovenskem delu, tako grozna, da je ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Nekaterim se niti ne sanja, kaj da bode proti vigredi. Ne bode kruha, nekateri ne dobe niti semena, ne bode mleka; veliko kmetov krmi že dolgo suho, živina moka gladna v hlevih in na paši.

Pravočasno sva slovenska poslanca v Celovcu in na Dunaju intervenirala in opisala žalostni naš položaj. Pa saj veste v kakih beraških razmerah se nahajamo. Četudi je deželna vlada ukazala podrejenim oblastem cenev škode, četudi se morda izvrši kaka pomožna akcija, vendar ne smemo staviti preveč upanja v državno pomoč in si moramo pomagati sami.

Prosim in rotim naše kmete, da ne prodajajo za blesteče cene poljskih pridelkov. Isti, ki imate kaj odveč, se usmilite bednih sosedov in ljudi, ki nimajo niti semena, da vsaj nekaj posejejo. Živino, ki jo ne morete prerediti, odprodajte in investirajte denar takoj v blagu. Še je čas, da si vsaj nekoliko popravite hiše in nabavite potrebna orodja, vozove, pljuge itd. Vse kaže, da pridejo suha in gladna egiptovska leta in časi, ko naš slovenski kmet ne bode imel več kolikortoliko dobrih let kot dozdej. Vodstvo sinčevaške gospodarske zadruga, ki raztegne delovanje po celi slovenski Koroški, bi prosil, da prejkoslej za vsako ceno nakupi jugoslovanskega žita, predvsem turščice, da ne bodo ubožni kmetje in delavci v hudih časih brez kruha in živil. Ker krme za živino ne bode mogoče dobiti, prosim kmete, da vsako ajdovo bilko in koruzno slamo spravi in posuši, da bode vsaj nekaj nadomestila za seno in slamo, katere bode po nekaterih krajih več, kot polovico manj kot druga leta.

Ob času vojne so kmetje iz Št. Jakoba v Rožu klali živino sami doma in sušili meso, ki je v hudem in primernem času prišlo vsem v prid.

Še je čas, da si nasekate vejnika, jesenovega, dobovega, leskovega in lipovega, da bodete tudi ovce in koze mogli prerediti skozi zlmo. Pri letošnjem velikem pomanjkanju krme drobnica ne sme živeti na stroške drugih živali. Želod (žurje) je letos obrodil; otroci in drugi pridno na delo! Naberite si ga kolikor morete, ga posušite, to bode izvrstna in dobra hrana za pitanje prašičev.

Poljanec, slov. dež. poslanec.

Družba Narodov in Liga Družbe Narodov.

Dve organizaciji, ki jih niti vsak izobraženec pri nas ne razločuje! Za nas koroške Slovence pa ima svoj pomen, da ju čimbolje poznamo. Družba Narodov (Société des Nations) je ustanovljena na osnovi verzajske mirovne pogodbe, je torej mednarodno priznana, uradna organizacija, ki ima namen, da deluje za pomirjenje narodov, za rešpektiranje med-

narodnih pogodb, za poravnavo in razsodbo mednarodnih sporov, za varstvo narodnih in socialnih pravic narodnih manjšin.

Družba narodov ima svoj odbor, ki se imenuje Svet Družbe Narodov (Conseil de la S. D. N.), v katerem sedijo samo zastopniki Anglije, Francije, Italije in Japonske. Druge države razen premaganih držav in Rusije ter Amerike, so pač tudi članice D. N., imajo torej pravico, da ji predlagajo svoje zadeve in jih tam zastopajo po svojih delegatih, v odboru samem pa niso zastopane.

Družba Narodov ima svoj sedež v Ženevi. Tam ima svojo palačo, svoje posvetovalnice, pisarne in svoje tajnike in uradnike. Tudi mednarodno razsodišče, ki se sestaja v Haagu, spada pod D. N., kakor tudi mednarodna delovna konferenca za mednarodno delavsko zakonodajo.

D. N. je torej tisti faktor, ki bi moral očelno čuvati nad tem, da se narodnim manjšinam v mirovni pogodbi zagotovljene pravice tudi v resnici priznavajo in izvajajo.

O delovanju D. N. do danes mi koroški Slovenci nismo dosti čutili vendar je ne smemo omalovaževati, ampak moramo imeti pripravljeno in urejeno gradivo, s katerim dokazemo svoj v narodnem oziru brezpravni položaj.

Liga D. N. pa je privatna organizacija, ki ima istotako namen, da deluje za zblizanje narodov, za medsebojni sporazum, za odstranjenje vzrokov mednarodnih sporov. Liga ima svoje podorganizacije skoro po vseh državah, sprejema pa tudi zastopnike narodov kot takih, ako nimajo svoje države ozir. so narodna manjšina v državi. Liga prireja svoje kongrese po različnih krajih sveta; lansko leto je zborovala v Bruslju, letos v Pragi. Osnovala si je svoje odseke, kakor narodnovarstveni odsek, ki se peča s pritožbami zatiranih narodnih manjšin. Radi svoje obsežne organizacije uživa Liga velik ugled in D. N. v Ženevi uvaža njene predloge.

Na letošnjem kongresu v Pragi je prišlo do nesoglasij, ker so zastopniki Jugoslavije, Poljske, Čehoslovaške, Rumunije in ruskih emigrantov protestirali proti postopanju predsednika Italijana Ruffinija, ki je dal neko resolucijo glede varstva narodnih manjšin na glasovanje, predno so prišli do besede priglašeni govorniki teh držav, ki so od svoje strani potom češkega delegata predlagali druge resolucije, o katerih pa kongres ni hotel več razpravljati.

Ker Liga D. N. svoje sklepe predlaga D. N., ne gre te organizacije omalovaževati, marveč moramo mi Korošci posnemati češke Nemce in Madžare, ki znajo svoje težnje pri Ligi spretno zastopati in jo v svoje namene izkoriščati.

Ako ostanemo skromni kakor dosedaj, se svet ne bo nikdar za nas zmenil. Zato je že danes čas, da uredimo gradivo, ki ga imamo dovolj zbranega ter ga spravimo v svet ozir. tja, od koder pričakujemo pomoči in pravice.

Gospodarske blodnje.

1. Valut ni.

Vlada je z novo naredbo pridržala prodajo tujih valut sebi, ker nekateri ljudje trdijo, da se tuji denar podražuje le vskled špekulacije. Kdor zdaj hoče imeti tujega denarja, mora prositi pri „devizentrali“, da ga poskrbi, ako bo mogla sev. Socijalni demokrati so takšno naredbo zahtevali, zdaj se je pa le izkazalo, da tudi ta rdeča misel, kakor vse drugo, kar pride od te strani, ni bila porabna. Dne 18. jul. je zahtevala „Arbeiter-Zeitung“, naj država prevzame oskrbovanje tujih valut, dne 19. jul. se je tisti list bahal, kako je vlado prisilil, izpolniti socialistično zahtevo. Deset dni pozneje je bil ravno tisti list, že popolnoma pozabil, da je njegova stranka povzročila dotično naredbo in je pisal: „Grozovita je resnica, da se avstrijska krona ne more držati in se bliža točki, ko neha vsaka njena vrednost“ — in daje krivdo avstrijski vladi! K temu je pripomniti, da so se svojčas socijalni demokrati vabili, naj vstopijo v vlado in pomagajo rešiti njihovo državo — saj naš ta nestvor ni. Socijalna demokracija v Nemčiji sodeluje, naši niso hoteli sodelovati, dajejo pa svoje nasvete, in kedar vlada te nasvete posluša, se mora nazadnje prepričati, da je vse narobe. Zdej tiči vsled valutne naredbe ves promet: trgovec ne more kupiti, exporter ne izvažati, v inozemstvu izgubljam še tisto malce kredita kar ga je Austrija še imela, in vrednost denarja pada lepo naprej.

Nekaj dobrega pa je le v ti nesreči: „Arbeiter-Zeitung“ priznava, da je grozovita resnica, da se krona ne da držati! Vsaka resnica je nekaj grozovitega, ali bolje ne resnica, marveč potvorjena resnica — to je laž — ta je nekaj grozovitega. In to je velika laž današnjih dni, da more država obstati brez redu, brez dela, brez glave, da morejo državo voditi ljudje, kakor Bela Kun, Trockij, Ljening in drugi junaki. Čreve niso možgani! Drevesca ne morem vsajati z vrhom v zemljo in koreninami v zrak. Človeško življenje na svetu je navezano na postavo dela in moli, ne na počivaj in uživaj! Grozna je ta laž in težko umeti, kako ji nasede toliko ljudi? Dnevi pa bojo še groznejši, dočas da nas bo sila učila vrniti se nazaj k staremu redu.

2. Davki v blagu.

Naš deželni finančni minister, socijalni demokrat Lager predlaga, naj se kmetom predpiše deželni davek v blagu. Kmetje naj oddajajo stročnine, žita, drv, občinski gospodarski urad naj to blago potem spravi v denar. Socijalistični modrijan se sklicuje pritem na zavarovalna društva proti požaru, ki se v deželi ustanovljajo na podlagi gospodarske pomoči in na zbirke za nabavljanje zvonov, ki se čisto tako izvršujejo, da kmet da manjše govedo. Lager se roga: „Zopet se kaže, kako je cerkev premetena kedar je treba kmete načepiti. Morda je le neumestno očitati cerkvi, da je premetena, ko zdaj zbira za zvone, če se pomisli da delavci nabirajo od svojih članov vsaki teden težke vsote denarja za svojo agitacijo. Naš deželni finančni minister toži, da se med kmeti kaže zla mržnja zoper javnopravne korporacije, to je zoper deželni zbor v prvi vrsti

ter da se čutijo ljudi z davki obremenjene in šikanirane! Kako so ljudje vendar nevhvaležni! Cesarja smo spodili, zdaj pa ne marajo roke poljubovati rdečemu deželnemu glavarju in njegovim prijateljem! Vse na svetu nekaj stane in naša demokracija menda največ. Ljudje bojo pač morali verjeti, da je taka politična pustna šala le precej draga. Beraška naša državnica šteje 183 poslancev, katerih vsaki vleče plačo kakor dvorni svetnik. Marsikdo pravi, da jih je pol preveč. Potem imamo zvezni svet „Bundesrat“, imamo devet deželnih vlad, devet deželnih zborov in zraven državnih cel regiment deželnih in okrajnih uradnikov. Začenši od parlamenta dol do zadnje vasi deluje vsepovsod velika truma izbranih ljudi, ki hočejo ljudstvo osrečevati s svojimi idejami in razmetavajo denar, ki se nosi v davkarijo. Tako je pisala nedavno „Tagespost“! Državni organizem je postal podoben ušivemu beraču, ki si ne ve pomoči.

3. Celovški štrajk.

Zadnje dni julija mesca so obrtni delavci v Celovcu uprizorili štrajk! Nehal pač je ves delovni red, odkar delavec vidi v gospodarju le še izkoriščevalca in noče umeti, da moramo vsi vkup skrbeti, vsi vkup delati in štediti, če hočemo živeti. Delavec ima dandanašnji drugih poštenejših pripomočkov, ako ima pravičnih pritožb, štrajk ni nobeno sredstvo pametnega gospodarstva. Delavci so zasedli elektrarno ob Krki. Zastopniki krščanske stranke so zahtevali od deželnega glavarja, naj tja pošlje orožnikov, ker je elektrarna mestna last in kmetje potrebujejo moči za svoje stroje. Deželni glavar pa je odgovoril, da mora popred vprašati štrajkujoče! Nato se kmetje iz okolice nastopili edino pravo pot, stopili so vkup in marširali proti elektrarni, da spode od tam ljudi, ki nimajo v nji ničesar opraviti. Delavsko stražo je obšel strah; zdaj so nastopili orožniki in spremili delavce domu, da se jim ne pripeti kaj hudega, elektrarna pa je prišla zopet v tir. Ker ni bilo električne moči, se je med tem salo mestni mlekarni par tisoč litrov mleka, ki ga imamo v mestu vse odveč in kmalu bi bila osmrdele velika množina mesa, ki leži v klavnici, kjer se toka potrebuje za hlajenje. A kaj delavce vsegatega mar! Vse je kakor blazno, draginja raste, danes stane kilo podplat že 60.000 K, krompir 1500 K, meso 25.000 K. Res, da potem oženjeni delavec ne ve kako živeti. A štrajk ni nobena pomoč, najprej je treba napraviti konec divjemu zapravljanju! Dan na dan veselice, le poglej plakate na vseh vogalih, očitne nekateri vse preveč zaslužijo, ko drugi nimajo kruha.

Ali si že kaj pisal v Koroškega Sloventa?

POLITIČNI PREGLED

Avstrija.

V takem položaju v kakoršnem je sedaj, se naša država še nikdar ni nahajala. Vedno je upala še na kredite od strani velike antante ali sedaj so te države v Londonu precej jasno povedale, da mi od njim nič nimamo pričakovati. Ministerski svet se je posvetoval o nadaljnjih ukrepih. Sklenil je poslati kanclerja dr. Seipela in Segurja v Prago, Berlin in Rim, da se za vsak slučaj razčisti politično razmerje med sosednjimi državami in Avstrijo. Ker jo je pustila velika antanta na cedilu, se mora politično novo orijentirati in sicer se hoče nasloniti na sosednje države. Francija, ki vlada sedaj celi srednji Evropi, ima interes na tem, da Avstrija še obstane in bo obstajala tako dolgo, dokler Francija drugače ne ukrene. Potovanje dr. Seipela v Prago se prav živahno komentira; govori se o treh možnostih: združitve z Nemčijo, kolonija ozir. odvisnost od male antante ali pa razdelitev med sosednje države. Najbrž se bo izvršila gospodarska naslonitev na eno sosednjih držav ali pa na večjo državno skupino v okvirju sedanje politične samostojnosti. — Ustanovitev narodne banke se je zakasnila, ker zahtevata Angloin Länderbanka, ki imata sedeže v inozemstvu večje garancije in izpremembo pravil, kolikor se tičejo odvisnosti od države. Šele potem se izvrši podpis akcij.

Jugoslavija.

V Ljubljani se je vršil ob priliki vsesokolskega zleta kronski svet, ki je sklenil prepovedati izvoz vseh živil, nastopiti proti vedno naraščajoči draginji in določil delegata za konferenco male antante v Marijanskih Laznih, kjer se bo obravnavalo tudi avstrijsko kot srednjeevropsko vprašanje.

Londonska konferenca.

Londonska konferenca je klaverno končala. Vsi državniki so bili za moratorij ali za moratorij brez garancij se Francija ni mogla odločiti. Zato se je konferenca razpustila. Ohranila si je tako Francija proste roke napram odredbam proti Nemčiji, ker je Nemčija sama povzročila to gospodarsko mizerijo. Z nemško vlado se pogaja sedaj reparacijska komisija, kateri odredbi se hoče Francija pokoriti. Pred razpustom se je vzela v pretres tudi avstrijska nota, ki zahteva 15 milijonov funtov šterlingov kredita. Vsi državniki so si bili edini, da nobena vlada ni v stanu priporočati svojim davkoplačevalcem, da bi prevzeli za Avstrijo nova bremena in da je treba gospodarski položaj prej še temeljito preiskati. Vendar so noto toplo priporočali Zvezi narodov, ki se je sestala dne 20. t. m. Kakšen bo uspeh bomo ja videli.

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Potne olajšave na progah Celovec—Maribor—Ljutomer. Glede prometa na progah Graz — Maribor — Dravograd — Bleiburg — Klagenfurt, dalje Zeltweg — Lawamünd — Dravograd — Bleiburg — Klagenfurt in Maribor — Spielfeld — Radkersburg — Ljutomer je bil sklenjen sledeči sporazum: Potniki so pri tranzitu na imenovanih progah oproščeni obveznosti potnih listov in vizuma. Zadržuje jim kot potni dokument le potrdilo občine ali potrdilo politične oblasti ali državnega policijskega urada. Tako potrdilo ni potrebno v slučaju, da ima potnik pri sebi veljavni, četudi nevidirani potni list ali kako uradno legitimacijo s sliko. Taki potniki ne smejo zapuščati vagonov v tranzitni državi.

Gozdanje. Neverjetno a vendar res! Čujte in strmite! Gospod učitelj v šoli javno propagira za „Koroško Domovino“. Vsiljuje jo otrokom, naj jo nosejo domov staršem, češ da je zastoj. Sicer smo Gozdanjčani znani po svoji miroljubnosti, a to presega že vse njeje. Enkrat smo že skupno nastopili in sicer, ko je učitelj pobral otrokom vse slovenske knjige in jim prepovedal brati katerekoli slovenske knjige. Pomagalo je. — „Kor. Domovini“ pa priporočamo, da pouči svojega bratca, naj se malo manj klati po Vrbi in otroke bolj pridno uči, ker drugače bodo še to pozabili, kar znaajo. Si razumela „Doma-nima“?

Bistrica v Rožu. Neka gospa od tukaj je hotela zadnji čas preskrbeti svoji sestri in sorodniku v Jugoslaviji pri deželni vladi potno dovoljenje. Za sestro je dovoljenje takoj dobila ali za Ivana Goričnika, ki se nahaja že izza časa plebiscita tam, uradnik ni hotel dati dovoljenja, ker je napravil pred plebiscitom nekoga umobolnega. Pri tem je mislil dotični uradnik na Franca Sablatnika, ki je pred par meseci znorel, da so ga morali spraviti v norišnico. Goričnik in Sablatnik sta se pred plebiscitom v pijanosti sprla, da je dobil Sablatnik na roki neko poškodbo, ki pa je že zdavnaj zacelila. Sedaj po dveh letih je Sablatnik nagloma znorel in pogosto je bilo od naših brezvestnih nasprotnikov slišati, da je tega kriv Goričnik. Res smešno! Takih bedarij se poslužuje naša deželna vlada. Ni čuda, da Avstrije nihče ne upošteva več, vsaj je enaka veliki norišnici.

Loče ob Baškem jezeru. V kratkem bo tudi pri nas dogotovljen spomenik v vojni padlih vojakov. Že pri zbiranju za to potrebnega denarja so se vršile neke temne stvari, katere kažejo šele naše „Haimatsstrajlarje“ v pravi luči. Zakaj ni račun na razpolago? A da dajo še krono temu svojevoljnemu delu, so sklenili, naj je ta spomenik obenem spomenik rešitve Koroške. In v ta namen bo na čelu spomenika relief, kjer bodo vsi naši rešilci

in rešilke Koroške vklesane. Zval se bo „Befreiungsdenkmal“ mesto „Kriegerdenkmal“. Nič bi ne bilo na tem, če bi imeli samo svoje vrste ljudi (s namreč padlih faranov njih mišljenja) slike v spomeniku in če bi ga sezidali samo s svojim denarjem. Ali več kot polovica padlih je Slovencev, katerih svojci so bili seveda tudi računa deležni. Plačali so pa zato, ker se je pri zbiranju denarja izrecno reklo, da bo to „Kriegerdenkmal“, pa ne kakor sedaj pravijo „Befreiungsdenkmal“. Da tako proketo brezvestni in neznačajni so, da še pri tej stvari, ki bi imela biti vsakemu nekaj svetega, delajo po svoji navadi z izzivanjem. Svetoval bi v tem slučaju vsem prizadetim Slovencev, naj zahtevajo slike in denar nazaj, ker to je očitno izzivanje in zasramovanje. Če pa bi bilo že prekasno naj izklešejo iz spomenika slike in napise Slovencev, za kar imajo popolno pravico!

Grebinska okolica. (Koroška justica.) Glavna obravnava radi zavratnega napada na Slovence na Krčanjah dne 23. maja se je vršila dne 28. julija v Velikovcu. Pričakovalo se je splošno, da dobe zločinci zaslužno kazen za svoj ponočni zavratni napad z nožmi, kamenjem in koli, s katerimi so težko ranili več oseb, kar so izkazala tudi zdravniška izpričevala. Tudi ta obravnava je izpadla prav po Heimatdienstovem receptu. Priče napadenih in izjave orožnikov je slavna velikovška sodnija postavila na laž. Napadalci so bili oproščeni, razun enega, ki je dobil samo tri dni pogojno, ker so po mnenju državnega pravdnika „heimatentreue Burschen“, kakor jih je pri obravnavi sam tituliral. Napadene pa je imenoval „jugoslavisch gesinnte“. Skušalo se je tudi krivdo napada zvesti na Slovence in vse skupaj orisati kakor kak 5minuten „špas“. Radi tega vlada med napadenimi in drugim prebivalstvom ogorčenje in bati se je več takih slučajev.

Bela. (Nemški strahovi.) Na predvečer sv. Cirila in Metoda so nekateri fantje iz Bele žgali kres na Storžiču. To pa se je zdelo enemu stražniku tukajšne finančne straže sila sumljivo in zato je začel fantje bombardirati s tem, da je raz pota, ki pelje pod Storžičem na Jezersko, dvakrat ustrelil na nje, pa vendar k sreči nobenega ni zadel. Da pa so strelili bili namenjeni njim, priča to, ker so razločno slišali žvižganje krogel. Ne moremo razumeti, zakaj neki so kresovi, ki se žgejo že od pamтивеke povsod koder prebivajo zavedna slovenska srca in ki imajo namen, počastiti slovenska apoštola sv. Cirila in Metoda zato, ker sta nam prižgala luč sv. vere, naenkrat tako nevarni postali za obstoj države. Pove-mo v tolažbo vsem nemčurjem in tudi dotičnem finančnem stražniku, da Avstrija za enkrat še ni tako suha, da bi bilo nevarno blizu ogenj žgati in tudi v prihodnje ne bo, dokler brizgalne za bankovce tako izvrstno delujejo.

Blato. Nemškutarsko lovsko društvo, katero si je prisvojilo tukajšni občinski lov nepostavno, plačuje občini 2000 kron lovarine. Za to znesek si pač občina ne more kupiti drugega kakor — en zajčji rep.

Borovlje. V Borovljah so štrajkali „pili-ji“. To je tako razburilo Košičevega Pepija, da jo je primahal s svojim „orgešem“ v Borovlje, da bi ukrotil štrajkujoče. Pa vrnil se je „postwendend“. Že sam ve zakaj.

Šmarjeta v Rožu. Naš „heimatschutz“ se je preveč zamislil v tarok karte. Pagat ultimo ga je tako zmedel, da je bil menda mnenja, da stoji Šmarjeta blizu Rima in ne „tö-a“ v slovenskem Rožu. Le tako je bilo mogoče, da smo dobili nova zvonova, na katerih niti ene slovenske besedice ni ampak vsi napisi so — latinski.

Globasnica. Naša farna cerkev je dobila letos tri nove bronaste zvonove, katerih ubrano petje se razlega daleč po okolici. Blagoslovili so zvonove prčt. g. dr. Somer ob številni asistenci duhovščine ter pri veliki udeležbi ljudstva iz cele Podjunske doline dne 6. avgusta; v zvonik pa jih je potegnil monter iz Gradca. Da bi bila cerkvena slovesnost ta dan čim lepša, se je pripravljala vsa Globasnica. Dekleta so pletle cele noči vence ter ž njimi okinčale cerkev znotraj in zunaj. Za de-

kleti niso marali nič zaostati fantje; šli so in postavili pred cerkvijo dva velikanska mlaja z slavolokom, ki je nosil na eni strani tale napis: „Zvonovi zvonite, k molitvi vabite, ker naše življenje je kratek le dan.“ Ker je edini zvon, ki ga je pustila vojska, počil, je bila globaška farna cerkev nekaj časa brez zvona in ko so zadoneli naenkrat kar trije zvonovi, so se mnogim od veselja porosile oči. Da imamo zopet zvonove gre poleg faranom in cerkovnikom največ zaslug čg. župniku Pšeničniku.

Sveče v Rožu. Zadnje dni je po dolgem hiranju na raku preminula ga. Sablatnik, pd. Vrhnica v Svečah. Ranjka je bila dobra mati ter z dušo in telesom našega prepričanja. Naj ji je zemljica lahka! Ostali družini pa naše sožalje.

Hodiše. (Žalostne novice.) Dne 17. julija se je v Plešerki utopil v studencu pri hiši dvehletni Hubert Janše. Skočil je menda za mačko, stopil naglo na desko, deska je spodrsnila in otrok je padel v vodo. Zato pokrivajte studence dobro! Dva tedna navrh je obiskala huda nesreča Žampičevo hišo v Šmiklavžu. Umrila je 29letna žena na posledicah poroda. Dva dni pred njeno smrtjo so ji pokopali novorojenčka, sama pa je zapustila moža s tremi čisto majhnimi otročiči, ki še ne vedo, kaj so z materjo zgubili. Kako je nam vsem šla ta nesreča k srcu, je pokazala velika udeležba pri pogrebu. — Podjedi nam orjeje travnike in njive, suša jih nam suši, brez krme gremo zimi nasproti, kupovati je ne moremo ker je taka draginja pri vsem, prodajati bomo morali živino, a kaj drugo leto: nič gnoja in nič živine. S čim oživeti travnike in s čim obdelati polja?

MI IN ONI

Pliberški romarji in grb. Pliberški romarji niso bili uslišani. „Zlosarjev“ hlev je za Avstrijo izgubljen. Iz same jeze, ker jih nihče ne upošteva in poslušajo ustanovili „avšus“, ki bo pregnal vse slovenske duhovnike-hujšakače iz Koroške. V pliberškem mestnem grbu pač ni zastoj — vol.

Koroške šole. Koroške otroke morejo uspešno poučevati le koroški učitelji. Tako je govoril deželni šolski nadzornik g. Benda pred plebiscitom. Po plebiscitu pa je odslovil vse slovenske koroške učitelje in danes poučujejo koroške otroke že skoraj na vsaki drugi slov. šoli v Podjuni — Kočevarji.

„Villacher Zeitung“ sodi nemškutarje. Nemci so si vzgojili v stari Avstriji vse polno renegatov; mi jih imenujemo nemškutarje. Ko je razpadla stara Avstrija in so na njenih razvalinah vzrastle nove nacionalne države, so zbežali vsi nemškutarji, bolj iz sramu, kakor strahu v našo ubogo republiko. A tu jih je zadela pravična kazen, za njih izdajalstvo; Nemcem so postali nadležni, ker jih ne rabi-jo več in zato se jih hočejo iznebiti. Poslušajmo, kako piše o teh izdajalcih svojega naroda vsenemška „Villacher Zeitung“: „Tako-zvani izgnanci večinoma sploh niso Nemci, ampak Čehi, Rumuni, Poljaki i. dr. (Sloven- ci!). Dobrotljivost in sočutje Nemcev v Avstriji so sramotno zlorabljali. Ti iz sočutja sprejeti gostje se začinjajo čutiti kot gospodje, se štejejo za boljši Nemce (mučenjiki nemštva) in z umetnim povdarkom delajo na to, da bi pregnali domačine. Zadnji čas je, da se vzdramimo domačini in se postavimo v obrambo in ščitimo domovino pred vsiljivci (Eindringlinge).“ Dobro! Nam koroškim Slo- vencem nihče ne more predbacivati, da nismo domačini, ker smo bili prej tukaj kakor Nemci. Nočemo vzeti Nemcem kar je nemškega, pač pa zahtevamo zase, kar je in je bilo naše. K. D. pa bo morala začeti boj proti lastnim pristašem; nemškutarji so „eindringling“ in domovina je v nevarnosti, ogrožajo jo „mu- čeniki nemštva“.

Prisilno posojilo in koroški Slovenci. Od vseh oblasti na Koroškem, se najbolj boji za nas koroške Slovence velikovško okrajno glavarstvo. Iz samega strahu, da bi nas nem- čurska druhal ne napadla, prepoveduje nam nedolžne igre in podučne shode. Pozivljamo gospoda okrajnega glavarja že danes, da se

nas usmili tudi dne 16. oktobra 1922, ko se bo moralo plačati prisilno posojilo in strogo zaukaže, da ta dan nobeden Slovenec ne sme v davkarijo in sicer radi javnega reda in miru, ali po našem, kdor nima pravic tudi ne more imeti dolžnosti.

Duševna hrana naših šol. Prešernov „Abecednik“ še ni izginil iz naših šol, — bolje ponemčevalnic. — Ker je naša „ungeteilt“ Koroška v takih denarnih stiskah, da niti svoje „domovinozveste“ učitelje ne more več redno plačevati, svetujemo, da predloži to historično knjigo antanti in prepričani smo, da dobi država takoj potrebne kredite, za kate- re zaman berači že skoraj 4 leta.

DRUŠTVENI VESTNIK

Na razne želje društev, naj S. K. S. Z. svojim društvom oskrbi ročno knjižico o pri- rejanju shodov itd. naznanjam tem potom, da sedaj ne kaže prirejati take knjižice, ker se v Avstriji ravno predelava društveni in shodni zakon. Zato hočem na tem mestu društvom podati nekaj navodil, ki si jih naj društva shranijo. Ako pa kdo najde kako netočnost, naj se naznani S. K. S. Z.

Občni zbori in društveni shodi.

Vsako društvo sme imeti svoje shode javno. Toda kdor ni član društva niti povab- ljen gost, ne sme se udeležiti razgovora.

Vsak občni zbor oz. shod je društveno predstojništvo dolžno vsaj 24 ur prej nazna- niti okr. glavarstvu in temu povedati, kje in kdaj bode občni zbor (shod) in ali bo javen shod ali pa samo za člane. Ako društvo pri- javi zbor samo za člane, mora imeti na razpo- lago seznam članov, po katerem vladni za- stopnik, če pride, lahko pregleda, ali so res samo člani navzoči ali ne.

Vsa naznanila občnih zborov oz. društ- venih shodov se uložijo v enem izvodu in so koleka prosta.

Naznanilo se glasi približno sledeče:

Izobraževalno društvo v.....
naznanja
občni zbor (oz shod.)

Okrajnemu glavarstvu v.....

Dne.....19..... ob.....popoldne vrši se v pro- storih hiše št.....v.....občni zbor (društven javen shod oz. samo za člane), kar s tem v smislu § 15. društ- v. zakona naznanjamo ter prosimo, da se to naznanilo vzame v vednost.

V.....dne.....19.....

J. J.
tajnik.

društveni
pečat

J. J.
predsednik društva.

Pečat se pritisne, če ga društvo ima, predpisan ni. Ako hoče društvo prirediti shod izven društvenega sedeža, je treba naznanilo priložiti potrdilo o pravnem obstanku društva in kdo sme v imenu društva nastopati. To potrdilo da deželna vlada, ako društvo nima, že potrjenega zakonitega obstoja na enem izvodu pravil.

Niti člani niti poslušalci ne smejo k dru- štvenim shodom priti oboroženi ter mora predsednik zborovanja na to paziti. Naznani- lo obč. zbora oz. shoda se pošlje na okr. gla- varstvo ali po pošti priporočeno, tako da ga o. glavarstvo dobi gotovo 24 ur pred začet- kom shoda, ali pa se nese osebno in se sme zahtevati potrdilo o vložnem naznanilu. Za ta slučaj se vzame še pol pole seboj, na ktero se v levi kot zgoraj zapiše isto, kakor pri na- znanilu. Na to polo uradnik (mora potrditi po postavi!), ki pri okr. glavarstvu sprejema u- loge, potrdi storjeno naznanilo.

Tekom treh dni po občnem zboru mora novo izvoljeni odbor naznaniti okr. glavar- stvu ude odbora morda takole:

Izobraževalno društvo v.....
naznanja
novi odbor.

Okrajnemu glavarstvu v.....

Občni zbor izobraževalnega društva v....., ki se je vršil dne.....19....., je izvolil v društveni odbor sle- deče člane:

Predsednik:	J. J. posestnik	v.....	h. št.....
Podpredsednik:	J. J. krojač	v.....	h. št.....
Tajnik:	J. J. kmetski sin	v.....	h. št.....
Blagajnik:	J. J. „	v.....	h. št.....
Knjižničar:	J. J. šivilja	v.....	h. št.....
Odborniki:	J. J. „	v.....	h. št.....
	J. J. „	v.....	h. št.....

Društvo zastopa na zunaj predsednik, ako je ta zadržan, pa podpredsednik.

To naznanjamo v smislu § 12. društ. zakona ter prosimo, da se to vzame na znanje.

V.....dne.....19.....

J. J.
tajnik.

pečat.

J. J.
predsednik.

To naznanilo se vloži v 1 izvodu in je kolka prosto.

Ta navodila ne veljajo za ustanovni občni zbor. Kjer bi društvo še le ustanovljali, naj se obrnejo za navodila na S. K. S. Zvezo v Celovcu, Vetrinjsko obm. 26, I.

(Nadaljevanje.)

Gozdanje. V nedeljo dne 27. avgusta 1922 o 2. uri popoldne uprizorimo na Gozdanjah igro „Sv. Cita“ in burko enodejansko „Zdaj gre sem, zdaj pa tja“. Vabimo k obilni udeležbi. Čisti dobiček se porabi za zvonove.

Globasnica. V nedeljo dne 27. avgusta u- prizori „K. sl. izobraževalno društvo“ v svo- jih društvenih prostorih igro „Vsakdo“ ali „Bogatinova smrt“, katera se je nedavno igrala v Št. Jakobu v Rožu pri obilni udeležbi z velikim uspehom. Igra se prične ob 3. uri popoldne. Ne zamudite lepe prilike in pridite v obilnem številu! Odbor.

GOSPODARSKI VESTNIK

Novo cene tobačnih izdelkov. Od 26. t. m. naprej veljajo sledeče cene: S m o t k e: britanika 900 K, viržinka 1000 K, kuba 750 K, brazilka 600 K, portorika 450 K, mešane ino- zemske 300 K, cigarilos 250 K za komad. — S v a l č i c e: egipvske 180 K, jussuf 140 K, dame 130 K, športka 120 K, drame 110 K, azur 80 K, ogrske 60 K za komad. — T o b a k: najfinejši turški 4000 K, fini turški 3000 K, hercegovski 2500 K za paket po 25 g; knaster 1000 K, navadni fajfkovi 750 K, holandski 500 kron za zavojček po 25 g. — Pričakovati je, da se cene kmalu zopet zvišajo.

Novo poštno pristojbine. Z 21. t. m. se je pošta zvišala za 300%. Pismo do 20 g na na- slovljenca v poštnem okraju je treba franki- rati z 80 K znamko, za celo državo 100 K, do 40 g 120 K, do 100 g 160 K; dopisnica 50 K; tiskovina do 50 g 20 K, do 100 g 40 K; vzorci do 250 g 100 K, do 500 g 200 K. Poštno nakaz- nice do 10.000 K 100 K, do 25.000 K 200 K, 50.000 K 400 K, do 100.000 K 600 K, do 200.000 800 K, do 300.00 K 1000 H, do 400.000 K 1200 kron. Rekomandacija 160 K. Paketi do 1 kg 400 K, do 5 kg (cona 1—4) 800, 1000, 1300, 1600 K, do 10 kg dvakrat toliko, do 15 kg tri- krat toliko, do 20 kg 4krat toliko. V Nemčijo, Italijo, Rumunijo, Čehoslovaško in Ogrsko pismo do 20 g 240 K, do 40 g 390 K, dopisnica 150 K. Svetovna pošta (Jugoslavija itd.); pismo do 20 g 300 K, do 40 g 450 K, do- pisnica 180 K, tiskovine do 50 g 60 K; reko- mandacija 300 K. — Ker se je pošta tako po- dražila, štedite pri pošiljanju naročnine. Po- šiljajte samo potom čekov, ki jih dobite lahko tudi pri zaupnikih in v pisarni v Celovcu. Če je denar za tiskovni sklad, zapišite nad polož- nico (Erlagschein) „T. s.“, ako je nov naroč- nik „nov“ itd. S tem nam lajšate delo. Naslov odpošiljatelja novca mora soglašati z naslo- vom na „Kor. Slovencu“.

Zvišanje železniških tarifov. Na vseh že- leznicah v državi se zvišajo tovorni tarifi s 1. sept. za 150% in osebni z 8. sept. za 300%.

Dunajski trg. Mesne cene: goveje 9000 do 18.000 K, telečje 9—20.000 K, zmrznjeno 6200—7200 K, povojeno 18—24.000 K, ovčje 7500—8000 K, slanina 28—32.000 K, maslo 23—28.000 K, race 16—18.000 K, gosi 16 do 20.000 K, kapuni 20—24.000 K za kg. Kokoši 5600—6600 K, golobi 1400—2200 K, jerebice 3000—3600 za komad. Krompir 1600—1700 K, kumare 360—800 K, zelen fižol 2400—2600 K, gobe 5200—6600 K, jabolka 800—1800 K, hru- ške 700—3000 K, slive 1600—2000 K, breskve

3000—3600 K za kg. Moka 4200—5200 K, riž 6000 K, surovo maslo 28—33.000 K za kg. — Jajce 560—600 K. — Lahki vprežni konji 750.000—1.500.000 K, težki 1.800.000—4 milijone K, konji za izvoščike 1.250.000—2 milijona K, za klanje 2600—4800 K en kg. Seno 95—130.000 K, detelja 125—138.000 K, slama 60—92.000 k za meterski cent.

Borza. Dunaj, 21. t. m. Dinar 854 K, dolar 76.050 K, marka 62½ K, funt šterling 340.700 K, francoski frank 6.075 K, švicarski frank 14.500 K, poljska marka 9 K, holandski goldinar 29.650 K, lira 3425 K, češka krona 2250 K, ogrska 47 K.

Curih, 21. t. m. Avstrijska krona 0,00¼, marka 0,42, dinar 6,10, češka krona 15,72, poljska marka 0,07. — Zlata pariteta znaša od 21. do 27. t. m. 15.200 papirnatih kron. — Obtož bankovcev se je zvišal v drugem tednu tek, mesca za 80,4 milijard kron Papirnatoga denarja imamo sedaj 913,9 milijard.

ZDRAVSTVO

Griza se zopet pojavlja. Z novim sadjem se je v raznih krajih pojavila stalna spremljevalka prvega sadja — griza. Bolezen je zelo nalezljiva in zato nevarna. Najlažje se obranimo grize s snago: umivanje rok pred jedjo, umivanje sadja pred zavžitkom itd. V slučaju obolenja je treba takoj klicati zdravnika. Človeške odpadke je treba razkužiti z živim apnom, lizolom ali sličnimi razkuževalnimi sredstvi. Jestvine je treba pokrivati pred muhami, ker muhe prav lahko prenašajo bacile.

ŽENSKI VESTNIK

Koroškim Slovenkam!

Kakor sem Vam zadnjič obljubila, hočem Vam danes, drage sestre širom slovenskega Korotana, povedati nekaj svojih misli, kako postanemo dobre vzgojevalke naroda. Goto vo so v to poklicani vsi, toda v prvi vrsti me ženske, kajti naše delo je velikega pomena, če ga prav umemo.

Pomena dobre vzgoje ni mogoče preceniti, kajti od nje je odvisna bodočnost naroda. Če bo narod pošten, veren, z eno besedo v vsakem oziru dobro vzgojen, bo tudi znal dobro gospodariti, kar ga bo privedlo k blagostanju.

Toda kako postanemo dobre vzgojevalke? Prvi pogoj temu je naš dobri vzgled. Raditega začnimo najprej pri sebi. Skušajmo najprej same postati take, kot želimo, da bi bili drugi in kmalu bomo spoznale, da ta prvi pogoj dobro izpolnjen mnogo izda. Saj resničen je pregovor: besede mičejo, zgledi vlečejo. Bodi torej Ti koroška Slovenka vzor vrlega, poštenega, zavednega in resnega dekleta in kmalu se bodo našle posnemalke. Kaj pomagajo lepe besede, če pa njim ne sledijo dejanja. Kdor hoče druge vzgajati mora najprej sam pri sebi začeti. Sodimo najprej sebe, potem glejmo na druge. Če odpravimo svoje napake, izpopolnimo svojo pomanjkljivost ter se najprej same lotimo dela, tako potrebnega v današnjih dneh, bomo potem mnogo lažje dosegle uspehe pri drugih.

V drugi vrsti pa je treba pričeti s svojim delovanjem pri najbližji okolici, to je pri svojih domačih: pri mlajših sestrah in bratih, pri poslih itd.

Podpirajmo svoje stariše! Tudi to je šola v kateri se lahko vsakdo vtrdi v vztrajnosti za dobro, ki mu bo posebno koristila, ko stopi iz domače hiše v širji krog javnosti.

Ker pa marsikatera sama iz sebe ne more in mogoče tudi ne ve kako začeti, nam je pa potrebno — kot sem že zadnjič omenila — združenje. Združimo se v naših društvih! Obiskujmo rade poučne shode in sestanke, tam bomo slišale marsikateri dober svet in marsikatero dobro navodilo za naše težavno delovanje. Ne zametujmo svaril in nasvetov bolj izobraženih ljudi. Modre so dostikrat tudi lahko besede priprostega kmeta ali stare babice. Kdor hoče biti vzgojitelj, ne sme ostati neveden, ker je vzgoja umetnost. Koristi, katere bomo imele od naših sestankov, bomo spozna-

le šele tedaj, ko bo treba res prijeti za pravo vzgojno delo ter dati in vzgojiti narodu novih borilcev in borilk za njega svobodo in vero.

Stopimo torej koroške Slovenke v krog rešilcev naših rojakov! Sklenimo vse, da hočemo stopiti v vrste onih, ki jim je res pri srcu naš mili slovenski rod, to ljudstvo brez pravic in skozi stoletja tako zaničevano, fa narod, iz katerega smo izšle, ne bomo in ne smemo pustiti propasti! Kvišku Vam kličem ponovno na delo! Vsaj naše izobraževalno delo ne velja samo nam, ampak tudi bodočnosti naših potomcev. Pokažimo, da smo tudi me ženske v organizaciji močne! Povsod širom slovenske Koroške pojdite sestre Korošice pogumno na delo! Ožive naj naša društva, kjer bomo zajemale moči in pogum, da bomo vstrajale v našem tako težavnem delu. Podajmo si roke, napovejmo boj nemoralnosti, ki jo je zasejala med nami vojna! V tem boju naj nam bo vodilno geslo: Z Bogom za narod njega pravo in prosveto! Slovenka iz Roža.

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

RAZNE VESTI

— Jugoslovanski kralj in kraljica sta odpotovala v Mariánské Lázně na Češkem.

— Vlak lurških romarjev je trčil z drugim vlakom skupaj. 31 je mrtvih in 40 težko ranjenih.

— Konjederec sme zahtevati na Dunaju za dnevno prehrano psa 1400 K.

— Tajfun je na Kitajskem popolnoma opustošil mesto Swatu. Nad 28.000 ljudi je zgubilo življenje.

— V Rusiji je 27 avtonomnih republik.

Življenjske možnosti na planetih. Znani učenjak profesor Arhenius je predaval pred kratkim v Stockholmu o predmetu „Obljudeni planeti“. Pri tej priliki se je posebno dotaknil uganke planeta Venus. Ta planet je, tako je povdarjal učenjak, najbrže edini, na katerem klije življenje in sicer jako bujno, toda le v najnižjih oblikah. Še le v bodočnosti, ki pa leži po človeškem časovnem merilu v neskončni daljavi, v času ene milijarde let bodo mogoče rojena na tem planetu bitja, ki bodo i-

mele razum. Ako na m predstavlja Venus s svojim vlažnim in gorkim podnebjem perijodo, ki leži daleč za zgodovino zemlje, namreč premogovno perijodo, tako nam nudi na drugi strani Mars sliko usode naše zemlje. Po mnenju predavatelja je pokrit „rdeči planet“ z zmrznjenim puščavskim peskom. Morska trava je najbrže edina vegetacija, ki je mogoče ostala. Eedini dež ki pade, je meteorni prah. Učenjak se je obrnil ostro proti občemu nazeranju, ki vidi v takozvanih Marsovihkanalih delo nadvse inteligentnih inženirjev. Ti kanali niso po njegovem mnenju nič drugega, kakor velikanske potresne razpokline, formacije, kakor se jih najde tudi na zemlji, na mesecu in Merkurju.

Pasje kopališče. Če imajo ljudje dovolj denarja in dovolj časa, jim pride marsikaj na misel. V Parizu so ustanovili razkošno pasje kopališče, v katerem je vse v marmorju in sijaju. Kopalnice so parne in pršne. V kopališču je nastavljenih tudi vse polno maserjev in brivcev — za pse. Škoda, da ne pove poročilo, če so nastavili tudi služabnike, ki bodo sproti počistili, kadar bo privzdignil kak pes taco. Dobro bi bilo tudi, če bi nastavili moža, ki bi naštel vsakomur, ki ima denar za take neumnosti, toplih petindvajset, kadar bi pripeljal svojega „ljubčka“ v kopališče.

Pomoč v sili. Nek inozemski član vladarske hiše je obhajal svojo zaroko. Občinstvo je od vseh strani drlo v mesto, da od blizu vidi mlada zaročenca. Po ulicah, kjer se je premikal spreved, je postavilo vojaštvo špalir. Vojski so imeli mnogo posla z občinstvom, ki je vedno sililo naprej. Najbolj radovedne so seveda bile ženske. Noben opomin ni več pomagal. Najbolj v zadregi je bil nek vojak, okoli katerega se je kar trlo radovednega nežnega spola. Ko je uvidel, da nobena beseda nič ne zaleže in si že ni vedel več pomagati, mu šine v glavo pametna misel. Stopil je k najbližji, jo prijel za glavo ter jo pred vsem svetom — poljubil na nežna usta. Nastal je seveda vik in krik, toda ženske so se urno umaknile in red je bil zopet vzpostavljen.

Listnica uredništva.

Dertnik, Cankova. Pustimo rajne v miru! — **Zadovoljnost je bogastvo.** Za take oglase nimamo prostora. — **Reberca.** 200 K. za T. s. prejeli. Hvala.

Zahvala.

Za velikansko udeležbo povodom pogreba našega nepozabljivega dobrega soproga in očeta

Blaža Sorgo

pd. Ožmovca, se najiskreneje zahvaljujemo vsem ljubim pogrebem, ki so prišli od blizu in daleč skazat pokojnemu zadnjo čast. Posebna zahvala naj velja č. duhovščini, čg. župniku Rudl-nu za ganljivi nagrobni govor, gasilcem iz Kamena, godcem in vsem obiskovalcem in tolažnikom dolgo bolnega našega očeta.

Bog plačaj!

V Kamenu, dne 13. avgusta 1922.

Žalujoča žena in otroci.